

N:o 81.

Af herr **Schotte**, om anslag till påbörjande af en sakkunnig undersökning af landets alla skogar.

För hela vårt lands ekonomiska lif äro våra skogars vård och förkofran af den mest genomgripande betydelse; bibehållandet för kommande generationer af vårt skogskapital måste vara en bland statsmakternas viktigaste uppgifter. Trävarunäringen spelar emellertid i vår ekonomi en så betydande roll, att det icke kan vara öfverensstämmande med klok hushållning att icke af skogarna tillgodogöra sig hvad som vid hvarje tillfälle kan vara möjligt utan att äfventyra skogsbrukets uthållighet och skogskapitalets fortvaro.

Meningarna om huru den nuvarande generationen hushållar med Sveriges skogar, huru stor den årliga tillväxten i dessa skogar är och huru stor virkesmängd därur årligen uttages äro emellertid mycket delade bland fackmännen. Många hålla före, att skogssköfling råder i landet, att det årliga virkesuttaget således väsentligen öfverskrider tillväxten. Andra däremot mena, att skogskapitalet — särskildt hvad beträffar statens skogar — icke utnyttjas i den grad, som både från ekonomisk synpunkt och för skogens föryngring kräfves.

Under känslan af att ett rationellt och för ett uthålligt skogsbruk skäligt tillgodogörande af landets skogstillgångar kräfver såsom underlag en nöjaktig kännedom om skogskapitalets storlek och skogarnas beskaffenhet, väcktes vid det gemensamma möte, som ombud för rikets skogsvårdsstyrelser i december 1908 afhöllö här i Stockholm, motion om utrönande af virkestillgången och tillväxten i de svenska skogarna.

I denna motion, som är intagen i häftet 1 af skogsvårdsföreningens tidskrift år 1909, sid. 44 och följ. (se Bilaga), anfördes, att frågorna om

den årliga tillväxtens storlek i våra svenska skogar och om myckenheten af den virkesmassa, som årligen uttages ur skogarna, icke ännu blifvit nöjaktigt besvarade. Det hade visserligen icke saknats försök till utredningar för att besvara dessa frågor, men utredningarna hade samtliga lidit af det felet, att de grundats på bristfällig statistik och på mer eller mindre godtyckliga antaganden i stället för på direkta, systematiskt utförda undersökningar. De uppnådda resultatens divergens bekräftade ett sådant påstående. Såsom exempel på denna skiljaktighet i beräkningarna anfördes i motionen, att 1855 års skogskommitté kom till en brist af 3,744,000 kbm., hvarmed virkeskapitalet årligen skulle minska, att en beräkning år 1882 af J. O. af Zellén i stället uppvisade ett årligt överskott af tillväxt i förhållande till uttag af 3,978,000 kbm., att 1896 års skogskommitté kommit till det resultat, att en årlig brist af 4,980,000 kbm. uppkommer samt att öfverjägmästaren U. Wallmo år 1905 beräknat tillväxten i landets skogar till siffror, som efter virkeskonsumtionen år 1906 skulle gifva ett årligt deficit af icke mindre än 18,258,000 kbm. Det skulle dock tyda på en alltför stor sorglöshet, om verkliga förhållandet mellan produktion och konsumtion i landets skogar allt fortfarande förblefve okänd. Skogskapitalets utnyttjande på ett rationellt och för detsamma framtida bestånd fullt betryggande sätt vore en af svenska folkets viktigaste ekonomiska frågor. Erkändes detta förhållande, så fölle det väl ock af sig själf, att det är en bjudande nödvändighet att förskaffa sig full visshet om huru detta kapital förvaltas, om man uttager den ränta detsamma ger, eller om man lägger en del till kapitalet, med risk att denna del går förlorad, eller om man kanske rent af är på god väg att förtära själfva kapitalet.

Skogsvårdsstyrelsernas möte beslöt också efter ett enhälligt tillstyrkande från det utskott, dit motionen remitterades, att till landets olika skogsvårdsstyrelser hemställa, att de ville, hvar och en inom sitt landstingsområde, åtaga sig utförandet af den föreslagna undersökningen om skogarnas tillstånd, under förutsättning att kostnaderna härför bestredes af allmänna medel. Tillika beslöt mötet, bland annat, att utse en kommission af 6 personer för att upprätta fullständig plan för ifrågavarande undersökningsförrättningar utförande, äfvensom kostnadsförslag.

De föreslagna undersökningarna skulle bestå däri, att skogsvårdsstyrelserna, hvar inom sitt område, skulle åtaga sig att dels genom sammanställande af alla under senare år sakkunnigt utförda skogsuppskattningsförrättningar och tillväxtundersökningar, dels ock genom i stort utförda direkta linjetaxeringar vid tillväxtundersökningar utröna skogarnas nuvarande virkesmassa, densamma fördelning i olika skogstyper och åldersklasser m. m., markens fördelning i fast mark, dränerad och försumpad.

mark, kalmarker, mossar och berg. m. m. samt att komplettera befintliga kartor i berörda afseenden. Genom tillväxtundersökningar i så vidsträckt omfattning skulle en tämligen god siffra för den årliga tillväxten i skogarna erhållas. Vidare skulle genom infordrande af uppgifter, förfrågningar och, där sådant förfaringssätt icke vore tillräckligt, genom direkta undersökningar utrönas den totala afverkningen per år från länets skogar. Det vid skogsvårdsstyrelsernas nyss omförmälda möte fattade beslut i förevarande ämne har öfverallt bland dessa styrelser omfattats med stort intresse, och den 17 februari i år komma förenämnda kommissioner att sammanträda för att i detalj utarbета planen för taxeringens och beräkningarnas utförande och utreda kostnaderna för denna plans genomförande.

Härefter torde skogsvårdsstyrelserna komma att hos Kungl. Maj:t göra framställning om anvisande af medel för undersökningarna. Det kan tagas för gifvet, att Kungl. Maj:t skall ställa sig välvillig till saken, äfven om rätt betydande anslag skulle erfordras, men uppenbart torde vara, att i hvarje fall proposition om medels anvisande kan förväntas först till 1910 års Riksdag.

Jag är emellertid lifligt öfvertygad om, att förevarande fråga är af sådan vikt och betydelse och att den undersökning, som här afses, bör igångsättas med så stor skyndsamhet, att möjlighet bör beredas statsmakterna att redan i år taga frågan, åtminstone i viss del, under ompröfning. En mera utvecklade lagstiftning till reglerande af landets hushållning med sina skogar är trängande och det i högre grad, ju mer det kan befaras att skogskapitalet årligen minskas i stället för att vidmakthållas. Hvarje sådan lagstiftning blir emellertid mer eller mindre irrande och oviss till sina verkningar, om tillgång ej finnes till systematiskt utförda sakkunniga undersökningar om tillväxten och virkeskonsumtionen. Stödd på sådana undersökningar, kan lagstiftningen också lättare anpassas efter olika landsdelars behof. Då de ifrågasatta undersökningarna och deras bearbetande torde taga 4 år i anspråk, synes hvarje uppskof med deras igångsättande böra om möjligt undvikas.

Ett ytterligare skäl till undersökningarnas omedelbara företagande är, att det under nuvarande mindre gynnsamma konjunkturer är det bästa möjliga tillfälle att vinna nödig arbetskraft för undersökningarnas utförande, något som kanske ej i samma grad kan påräknas om några år. Vid skogsvårdsstyrelsernas möte uppgafs sålunda, att af nu från skogsinstitutet utgående elever större delen icke kunde påräkna fast anställning under den närmare framtiden. För undersökningarna beräknades approximativt 35 skogstaxatorer med hvar och en 5 å 6 handtlangare.

De undersökningar, hvarom skogsvårdsstyrelserna fattat beslut, afse enskilda skogar. För att full öfversikt skall vinnas af landets skogskapital och handhafvandet däraf torde undersökningarna böra utsträckas att omfatta jämväl statens skogar och de under statens kontroll stående skogarna. En stor del af dessa är visserligen taxerad, och dessutom torde rörande de norrländska skogarna utredning komma att lämnas af den nu arbetande norrländska skogsvårdskommittén. Men gifvet är, att hela detta material bör sammanarbetas med undersökningarna rörande de enskilda skogarna och i vissa delar kompletteras, på det full enhetlighet måtte uppnås.

Totala kostnaden för hela den ofvan berörda undersökningen har för de enskilda skogarna beräknats till 450,000 kronor; för erforderliga kompletterande undersökningar af statsskogarna torde kostnaden kunna skattas till 75,000 kronor. Hela summan skulle således blifva 525,000 kronor, fördelade på 3—4 år. Förberörda kommissions utredning af kostnadsfrågan torde föreligga, innan Riksdagen går att fatta beslut om denna motion.

Med hänsyn till omförmälda undersökningars stora betydelse och brådskande natur vore ett mindre anslag redan i år till undersökningarnas igångsättande synnerligen önskvärdt. Gifvetvis borde Kungl. Maj:t fastställa den närmare planen för undersökningen och medelsanvändningen.

På grund af hvad sålunda anförts vågar jag därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen för påbörjande af en sakkunnig undersökning af landets alla skogar i hufvudsakligt syfte ofvan framhållits måtte för år 1910 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis disponera beloppet redan under innevarande år.

Stockholm den 25 januari 1909.

Axel Schotte.

I motionen instämma:

Ivan Svensson.

Joh. Ström.

R. G. Hamilton.

Johan Ekman.

Bilaga.**Planerad uppskattning af virkestillgång och tillväxt i Sveriges skogar.**

(Ur Skogsvårdsföreningens tidskrift 1909, häft. 1.)

Den största betydelsen af mötet mellan landets skogsvårdsstyrelser i december månad förra året blef utan gensägelse det uppslag som framkom om en fullständig taxering af de svenska skogarna. Här nedan anföras därför ordagrann motion och utskottsutlåtande i ärendet. Jägmästare *Harald Wedholms* motion var af följande lydelse:

Huru stor är den årliga tillväxten i Sveriges skogar?

Hur stor virkesmassa uttages årligen ur Sveriges skogar?

Dessa tvenne frågor hafva ofta framställts, men ännu den dag som är hafva de icke blifvit nöjaktigt besvarade.

Det har icke saknats försök till utredningar för att besvara dessa frågor, men utredningarna hafva samtliga lidit af det felet, att de grundats på bristfällig statistik och på mer eller mindre godtyckliga antaganden i stället för på direkta, systematiskt utförda undersökningar. De uppnådda resultatens divergens bekräftar ett sådant påstående.

1855 års skogskommitté beräknade den årliga virkesproduktionen (tillväxten) till 14,970,000 kbm. och den årliga virkeskonsumtionen (afverkningen) till 18,714,000 kbm., sålunda en brist af 3,744,000 kbm., hvarmed virkeskapitalet årligen skulle minskas.

J. O. af Zellén beräknade år 1882 skogarnas årstillväxt till 33,027,000 kbm. och årliga virkesförbrukningen till 29,049,000 kbm., således ett årligt öfverskott af 3,978,000 kbm.

Vid 1888 års riksdag lämnades en utredning, som angaf den årliga virkesförbrukningen i riket till 32,714,000 kbm.

1896 års skogskommitté sammanställer dessa båda utredningar och kommer, sedan förbrukningssiffran ökats med det virkesbelopp, som ansågs årligen förfaras i skogarna och tillväxtsiffran något reducerats för öfverafverkning, till det resultat, att det årligen uppkommer en brist af 4,890,000 kbm.

U. Wallmo beräknade år 1905 den årliga tillväxten i landets skogar till 20,900,000 kbm., och i en nyligen publicerad tidskrift (n:r 14 af Skogsvårdsföreningens folkskrifter) angifves med stöd dels af 1906 års skogsundervisningskommittés utredning öfver husbehovsvirket, dels ock af kungl. kommerskollegii statistik virkeskonsumtionen i Sverige för år 1906 till 39,158,000 kbm.

Jämföras dessa senaste beräkningar öfver respektive tillväxt och konsumtion i landets skogar, uppkommer ett årligt deficit af icke mindre än 18,258,000 kbm.

Det ligger en viss tröst uti, att man vet, att de utförda undersökningarna icke grunda sig på sådana metoder, att resultatet kunna tillmätas verklighetsvärde, och denna omständighet må ju urskulda, att man hittills nöjt sig med så lättvindiga utredningar i en så viktig fråga.

Det skulle dock tyda på en allt för stor sorglöshet, om det verkliga förhållandet mellan produktion och konsumtion inom en af landets viktigaste näringskällor skulle få förblifva okänd. Skogskapitalets utnyttjande på ett rationellt och för detsamma framtida bestånd fullt betryggande sätt är en af svenska folkets viktigaste ekonomiska frågor. Erkännes detta förhållande, så faller väl ock af sig själf, att det är en bjudande nödvändighet att förskaffa sig full visshet om huru detta kapital förvaltas, om man uttager den ränta detsamma ger, eller om man lägger en del till kapitalet, med risk att denna del går förlorad, eller om man kanske rent af är på god väg att förtära själfva kapitalet.

För de allmänna skogarna och enskildes skogar under allmän kontroll i Norrland och Dalarne, på hvilka kategorier af skogar man dock på grund af direkta uppskattningar äger kännedom om virkeskapitalets storlek och väl äfven känner den årliga afverkningen, har som bekant genom tillsättande af en kommitté föranstaltats om en ingående undersökning för betryggandet af en god skogshushållning. Dessa skogar äro hufvudsakligast belägna inom Norr- och Västerbottens samt en mindre del af Kopparbergs län.

För enskildes skogar inom landet i öfrigt, där det i stort sedt endast är ett mindretal skogsägare, som låtit verkställa sådana undersökningar å sina skogar, att kännedom föreligger om skogstillgången, har man hittills varit nöjd med de kalkyler öfver tillväxt och afverkning, hvilkas resultat ofvan anförts. Orsaken härtill är måhända den, att det icke funnits några målsmän i det hela för dessa skogar. Denna brist torde emellertid vara afhjälpt i och med inrättandet af skogsvårdsstyrelserna.

Skogsvårdsstyrelserna äro hvar inom sitt län målsmän för de enskilda skogarnas intressen, och alla skogsvårdsstyrelserna församlade till rådslag är målsmannen och initiativtagaren till sådana åtgärder i stort, som afse att gagna skötsel af alla landets skogar, som icke stå under allmän kontroll. Skogsvårdsstyrelserna hafva i mån af sin befogenhet åtagit sig ansvaret för dessa skogars framtid. Måhända blir med tiden befogenheten större och därmed äfven ansvaret, men det är tydligt redan nu, att ett framtida bedömande af huru skogsvårdsstyrelserna motsvarat sin bestämmelse aldrig kan bli rättvist, med mindre än att det förefinnes en grundlig utredning öfver de enskilda skogarnas verkliga tillstånd vid den tid, då skogsvårdsstyrelserna kommo i ordnad verksamhet. Framsteg eller tillbakagång kan svårligen konstateras, om fast utgångspunkt saknas. Det blir att alltjämt fortfara med utredningar, hvilkas grunder betecknas med orden: »det anses».

Den undersökning, som härmed föreslås, skulle bestå däri, att skogsvårdsstyrelserna, hvar inom sitt län, skulle åtaga sig att dels genom sammanställande af alla under senare år sakkunnigt utförda skogsuppskattningsförrättningar och tillväxtundersökningar, dels ock genom i stort utförda direkta linjetaxeringar med tillväxtundersökningar utröna skogarnas nuvarande virkesmassa, densamma fördelning i olika skogstyper och åldersklasser m. m., markens fördelning i fast mark, dränerad och försumpad mark, kalmarker, mossar och berg m. m., samt att komplettera befintliga kartor i berörda afseenden. Genom tillväxtundersökningar i så

vidsträckt omfattning skulle en tämligen god siffra för den årliga tillväxten i skogarna erhållas.

Vidare skulle genom infordrande af uppgifter, förfrågningar och, där sådant förfaringssätt icke är tillfyllest, genom direkta undersökningar utrönas den totala afverkningen per år från länets skogar.

Härmed har endast i korthet angifvits det mål, hvartill undersökningen skulle leda. Af sakkunnig upprättadt förslag till densammans utförande och motiveringar därtill, såvidt som är nödigt för att bedöma arbetets omfattning, kommer att öfverlämnas till det utskott, som får denna motion till behandling, hvarjämte kommer att föreslås tillsättande af ett antal sakkunniga för utarbetande af en fullständig regim, efter hvilken de särskilda skogsvårdsstyrelserna sedan skulle låta utföra undersökningen, för uppnående af ett enhetligt resultat.

En undersökning af ifrågavarande omfattning är gifvetvis en förrättning som kräver tid och afsevärd kostnad. Det öfverslag som gjorts enligt det tilltänkta förfaringssättet angifver en kostnad af 450,000 kronor, då arbetet beräknas utfördt på 3 år. Att skogsvårdsstyrelserna skulle af sina kassor bekosta denna utgift, kan icke ifrågasättas. Den utredning som afses är ett statsintresse af allra största vikt. Den afses att gifva hela svenska folket ett på opartisk undersökning grundadt, klart besked om tillståndet i de svenska skogarna, ett besked som gör slut på den tryckande ovisshet, som helt visst förnimmes af hvarje tänkande medborgare vid de allt oftare återkommande tillfällena, då skogsfrågan kommer på tal med anledning af det ena eller det andra intressets framställningar och påståenden om skogssköfving eller motsatsen. En sådan utredning är af allmänt intresse och bör af allmänna medel bekostas. För skogsvårdsstyrelsernas del torde det blifva uppoffring nog, om de åtaga sig verkställandet, men som förut framhållits torde skogsvårdsstyrelserna, hvar i sitt län, vara de rätta målsmännen att bringa saken till utförande, dem själfva till heder och fäderneslandet till gagn.

På grund af det anförda och med hänvisning i öfrigt till promemoria, som öfverlämnas till vederbörande utskott, hemställes, att skogsvårdsstyrelserna ville besluta

att åtaga sig utförandet, hvar i sitt län, af en sådan undersökning om skogarnas tillstånd, som i motionen föreslås, under förutsättning att kostnaden bestrides af allmänna medel, samt

att, därest så beslutas, vidare besluta,

dels att omedelbart uppdraga åt en sakkunnig kommission att upprätta fullständig plan för ifrågavarande undersökningsförrättnings utförande, äfvensom kostnadsförslag,

dels ock, att, med nämnda handlingar och framställning i öfrigt i ärendet, ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan om nådig proposition till nästa riksmöte med begäran om anslag under vissa år för utförandet af den föreslagna undersökningen.

* * *

Öfver denna motion afgaf utskottet n:o 3 följande enhälliga utlåtande:

I motion (n:r 54) till skogsvårdsstyrelsernas möte af jägmästare *G. Wedholm* hemställes, att mötet måtte vidtaga åtgärder för åstadkommande af en upp-taxering af inom riket befintliga enskilda skogar i de län, där skogsvårdsstyrelser finnas.

Motionären påvisar huru stor osäkerheten vore om såväl tillväxten som förbrukningen af våra skogar. Flera undersökningar i detta hänseende hade blifvit gjorda och motionären anför huru resultatet af desamma hade blifvit så olika, att dessa undersökningar måste anses vara i hög grad otillfredsställande och vilseledande.

Det är ock helt naturligt att så måste vara händelsen, då det förnämsta villkoret för en tillförlitlig upptaxering saknas, d. v. s. en på verkliga undersökningar grundad statistik. En af orsakerna till att den för landet så viktiga frågan om skogstillgången, återväxten och förbrukningen förblifvit i det outvecklade skick det nu är torde bland annat vara, att intill de senare åren ingen målsman funnits för de enskilda skogarna och endast ett ringa antal enskilda skogsägare hafva verkställt undersökningar beträffande sina egna skogar.

Sedan nu skogsvårdsstyrelserna få anses utgöra en representation för den enskilda skogsvården, borde det tillkomma dessa att taga den nu ifrågavarande angelägenheten om hand och åtaga sig det erforderliga arbetet för en noggrann upptaxering af de enskilda skogarna inom vederbörande landstingsområden under förutsättning att medel därtill må kunna erhållas, då uppenbarligen skogsvårdsstyrelsernas ordinarie inkomster icke skulle räcka eller borde tagas i anspråk för detta ändamål.

Utskottet, som inser den ofantligt stora betydelse för landets ekonomi af den af motionären föreslagna åtgärden, delar motionärens uppfattning jämväl därom att skogsvårdsstyrelserna borde taga saken om hand.

Vid behandlingen af frågan tillkallade utskottet såsom särskildt sakkunnigt biträde e. jägmästaren *Henrik Petterson*, hvarjämte motionären anmodades vara närvarande.

Jägmästare *Petterson* framlade ett program för den ifrågasatta undersökningen samt en kostnadsberäkning.

Utskottet fann den framlagda planen väl genomtänkt och ändamålsenlig. Den föreslagna metoden för undersökning hade redan i stor utsträckning tillämpats på enskilda skogar i norra Sverige. Med vissa modifikationer kunde den otvifvelaktigt med fördel tillämpas äfven i de skogar med annan karaktär, som förefinnas i landets sydligare delar. Innan metoden komme till tillämpning i stor skala å sådana marker, kunde genom enkla åtgärder den underkastas kontroll och korrigeras i den mån detta befundes nödvändigt.

Det föreföll dock utskottet knappast sannolikt, att kostnaderna för detta arbete kunna begränsas till det af motionären angifna beloppet, 450,000 kronor, men ansåg att frågan är för landet af så stor betydelse, att äfven om kostnaden skulle afsevärdt öfverstiga ofvannämnda belopp, borde arbetet företagas.

Det meddelas vidare att tidpunkten nu vore särdeles gynnsam för detta arbetes påbörjande, när god tillgång på arbetskraft funnes, bl. a. af den orsaken att af nu från skogsinstitutet utgående elever större delen icke kunde påräkna fast anställning inom den närmare framtiden.

Enligt approximativt öfverslag fann utskottet att med omkring 35 skogstaxatorer med hvardera 5 å 6 handtlangare skulle arbetet kunna utföras på 3 å 4 år.

Utskottet, som ytterligare vill betona den stora betydelsen af syftet i motionen, hemställer, att den måtte på så sätt bifallas, att mötet ville besluta

att till landets olika skogsvårdsstyrelser hemställa, det de ville hvar och en inom sitt landstingsområde åtaga sig utförandet af en sådan undersökning om

skogens tillstånd som motionären föreslår, under förutsättning att kostnaderna bestridas af allmänna medel;

att utse en kommission bestående af 6 personer för att upprätta fullständig plan för ifrågavarande undersökningsförrättnings utförande, äfvensom kostnadsförslag;

att föreslå skogsvårdsstyrelserna att bidra till kostnaderna för denna kommissions arbete efter samma grunder, som kunna komma att beslutas beträffande kostnaden för skogsvårdsstyrelsernas möte;

att uppdraga åt skogsvårdsstyrelsernas ordförande att ingå till Kungl. Maj:t med anhållan om anslag till utförande af undersökningsarbeten och i öfrigt med de framställningar, som af ofvannämnda kommissions förslag kunna föranledas; och

att uppdraga till mötets ordförande att anmoda kommissionen att sammanträda, sedan svar ingått från alla skogsvårdsstyrelserna och det öfvervägande flertalet af desamma förklarar sig vilja biträda förslaget.

* * *

Utskottets ofvanstående utlåtande blef af mötet antaget och såsom medlemmar i den kommission, som fick i uppdrag att upprätta fullständig plan för undersökningens utförande äfvensom kostnadsförslag, valdes frih. *Th. Adelswärd*, öfverjägmästaren *C. G. Barthelson*, jägmästaren *H. Wedholm*, kaptenen *B. A. de Verdier* samt skogscheferna, jägmästarna *Ernst Andersson* och *Henrik Petterson*.